

Mattilsynet
Felles postmottak
Postboks 383
2381 BRUMUNDDAL

Vår saksbehandler
Anja Fykse Lillehaug

Vår dato
03.05.2021
Deres dato
22.03.2021

Vår referanse
16/00507-40
Deres referanse
2021/55259

Høringssvar fra Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norsk sau og geit - endring av CWD-soneforskriften

Vi viser til høringsbrev datert 22.3.21 og gir nedenfor våre merknader til høringsforslaget. Vi har konsentrert vårt høringssvar om tiltak som påvirker beitenæringa.

CWD-soneforskriftens formål er å begrense spredning av CWD hos hjortedyr i og fra sonene der CWD er påvist. Nå utvides soneforskriftens bestemmelser for Nordfjella-sonen til også å gjelde for Hardangervidda-sonen. Innledningsvis ønsker vi å understreke at beitenæringa står sammen med myndighetene i bekjempelsen av skrantesjuka. Skrantesjuka er en svært alvorlig viltsjukdom.

Myndighetene har hele tiden vært, og er fremdeles tydelig på at tiltakene i bekjempelsesstrategien vil medføre ulemper for flere, inkludert lokal beitenæring. Beitenæringa aksepterer pålagt merarbeid, men tiltakene beitebrukere blir pålagt må være praktisk og økonomisk gjennomførbare. Akseptabel byrdefordeling innebærer at vi forutsetter full kostnadsdekning for investeringer og merarbeid beitebrukere får i forbindelse med tiltak myndighetene pålegger knyttet til bekjempelsen av viltsjukdommen.

Som vi tidligere har påpekt anerkjenner vi at det har vært utfordrende for myndighetene å drive forvaltning i front av kunnskapsutviklingen og at det derfor prøves og feiles noe i regelverksutviklingen. Vi ber om at Mattilsynet anerkjenne at det nå er helt nye beitebrukere som nå skal gjennomføre salting på vilkår på Hardangervidda og at det må forventes noe prøving og feiling også her

Bruk av salt §6 § 6a – saltsøl

Dere foreslår å videreføre et generelt salteforbud, men åpner for bruk av salt til bufe på vilkår. Forslaget er å innføre samme salteregime i Hardangervidda-sonen som allerede er i Nordfjella-sonen. Hensikten er å hindre saltsøl til terrenget med påfølgende fare for at dyr spiser saltholdig jord. Dette forslaget støtter vi.

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Postadresse: Postboks 9354 Grønland, 0135 OSLO, Tlf: 22 05 45 00
Besøksadresse: Landbrukets Hus, Hollendergata 5, 0190 OSLO
Bankkonto: 8101.05.12891, **Org.nr.:** 985063001 MVA
bondelaget@bondelaget.no, www.bondelaget.no

Bankkonto: 8101.05. 91392
Org.nr: 939678670

§6 b – flytting av salteinnretning

Dere foreslår å videreføre krav om å flytte saltinnretningen flere ganger i løpet av beitesesongen samt at dette dokumenteres med eksempelvis mobilkamera. Dokumentasjonen skal oppbevares i 5 år. Dette forslaget aksepterer vi.

Vi ønsker likevel å legge til at dersom salteanretninger er plassert på et underlag der det ikke kan oppstå vegetasjonsslitasje er det vanskelig å forstå behov for kravet om at salteplassen må flyttes regelmessig. Mulighet for flytting av salteinnretning henger også sammen med tillatelser fra vernemyndighetene, som må tillate at det bores minst to nye hull hvert år.

Det er Mattilsynets vurdering av de foreslåtte endringene vil medføre lite ekstarbeid for bønder og grunneiere. Det er vår vurdering av Mattilsynet undervurderer ulempene med tiltakene. Kostnadene med nytt salteregime på Hardangervidda kan ikke ekstrapoleres direkte fra Nordfjella. Avstandene og utilgjengelighet gjør at kostnadene per sau blir høyere enn i Nordfjella. Flere beitebruker må investere ikke bare i salteinnretninger, men også i utstyr som slagbor og aggregat som må kjøres ut på snøføre for å ligge på gjeterhytta gjennom sommerhalvåret slik at nye hull kan bores og salteinnretning flyttes. Tillatelser til arbeidet og oppsett av innretninger må søkes om. Alt dette tar ekstra tid det første året.

Kostnadene med å bekjempe en viltsykdom ligger utenfor rammen av Organisert Beitebruk. Vi mener merkostnadene for flytting av saltinnretninger bør derfor dekkes av ekstra tilførte midler.

§ 6 c – plassering av salteinnretning, og erstatning av salteplasser 1:1

Dere foreslår å videreføre et krav om at nye salteinnretninger skal settes opp 50-500 m unna den gamle salteplassen, men at Mattilsynet kan gi tillatelse til annen plassering. Hensikten er at dyr holdes unna den gamle salteplassen og det samtidig skal være mulig for Mattilsynet å føre tilsyn med nye salteplasser.

Det foreslås at nye salteplasser i *hovedsak* skal opprettes 50 til 500 m unna grunder rundt gamle salteplasser. Dette kravet mener vi er rimelig. Det foreslås samtidig krav om at dersom beitebruker ønsker å flytte salteplassen lenger unna gamle salteplasser enn 500 m, må man søke Mattilsynet om tillatelse. Dette kravet støtter vi ikke og gir nedenfor en nærmere begrunnelse dette.

Det foreslås vilkår om at nye salteinnretninger kun kan erstatte gamle salteplasser etter forholdet 1:1. Begrunnelsen er at Mattilsynet ønsker at antall samlingsplasser skal begrenses av hensyn til smittefare. Vår vurdering er at jo flere dyr som må dele salteplasse, jo høyere blir smittepotensialet på salteplassen. Vi mener derfor at det ikke er noe mål i seg selv å ha et lavest mulig antall salteplasser/salteinnretninger. Derimot er det viktig at salteplassene er funksjonelle og sprer dyra på ønsket vis. Beitenæringa er en dynamisk næring der statiske løsninger fungerer dårlig. Antall dyr i besetningen kan variere noe fra år til år, og man kan ha behov for å spre dyra annerledes i terrenget. Da er det behov for dynamisk bruk av beiteområdene. Plassering av salteanretninger og antallet vil også kunne variere. Etersom microfeedere har lavere saltekapasitet enn tradisjonelle salteautomater vil dette i seg kunne utløse behov for å øke antall salteinnretninger.

Vi ber derfor om at foreslåtte krav om søknad om plassering over 500 m unna gammel salteplasse, erstattes med krav om meldeplikt og angivelse av koordinater for alle nye salteinstallasjoner. Næringa kan selv drifte et slikt register.

§6 tredje ledd – krav utenfor beiteperioden

Dere foreslår å videreføre et krav om at salt skal oppbevares utilgjengelig for hjortedyr utenfor beiteperioden. Dette kravet må ikke stå til hinder for å ha salt ute i forbindelse med sank.

Beitebrukerne har mottatt en veileder som angir grensene 1.10 og 20.10 for salteplasser over og under 800 moh. Avvik fra fristene må begrunnes og bør meldes til Mattilsynet. Det åpnes dermed for en fleksibel løsning ved behov. Dette forslaget støtter vi.

§ 6 fjerde ledd – merking av salteinnretning

Dere foreslår å videreføre krav om at salteinnretninger skal merkes med eiers navn og telefonnummer, alternativt Dyreholds-ID eller organisasjonsnummer. Dette kravet støtter vi.

§6 femte og sjette ledd – forbud mot å bruke gamle salteplasser.

Dette kravet støtter vi.

§8 gjestebeiting

Mattilsynet foreslår et forbud mot ny gjestebeiting i begge CWD-sonene for sauebesetninger tilhørende kommuner som ikke inngår i nevnte soner.

Dersom et forbud mot nyetablering av gjestebeiter innebærer at besetninger i allerede etablerte gjestebeiter ikke får erstattes vil det kunne medføre tapte leieinntekter for grunneier, og økte kostnader og økt arbeidsbelastning for beitelaga. I praksis kan manglende mulighet til å erstatte besetninger som slutter medføre at økonomisk og praktisk belastning på de gjenværende gjestebeitebrukerne blir for stor til å kunne fortsette drifta. Mattilsynet skriver i høringsbrevet at det unntaksvis kan dispenseres fra forbudet mot nyetablering.

Vi forutsetter at forbudet mot ny gjestebeiting ikke omfatter erstatning av besetninger i allerede etablerte gjestebeiter/gjestebeitelag.

God gjennomføring av kravene i forskriften er avgjørende for bekjempelsen av CWD

Mattilsynet fremhever viktigheten av å etterleve kravene i forskriften og holder fram salteforbud som ris bak speilet dersom beitebrukerne ikke etterlever kravene. Det viktig at myndighetene på sin side anerkjenner at beitebrukernes gjennomføring av kravene til salting i soneforskriften avhenger av flere momenter.

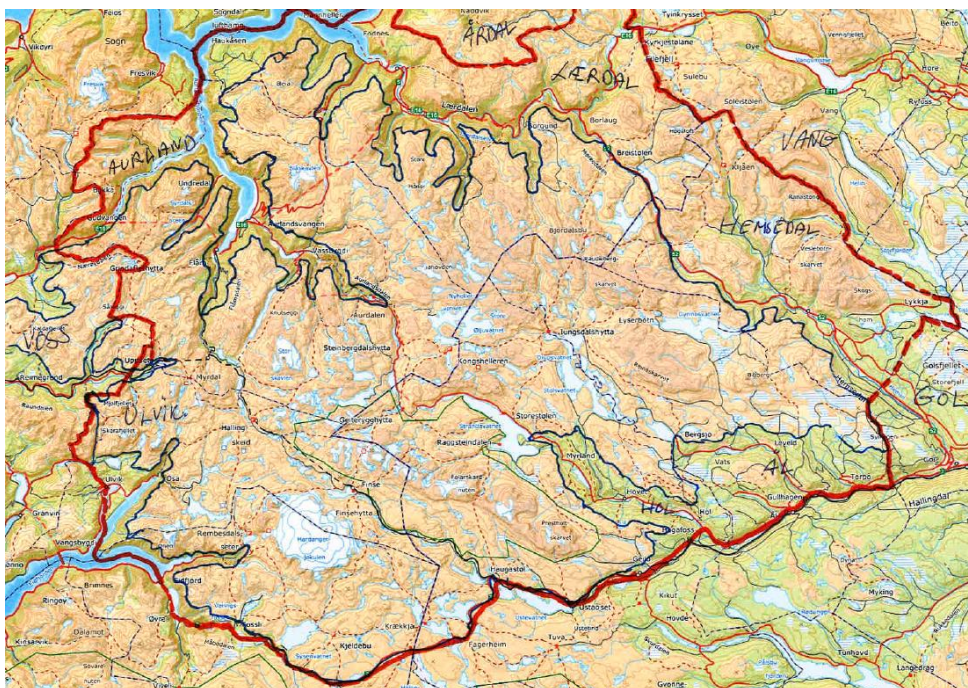
- Tiltakene må være praktisk mulig å gjennomføre
  - Det må være tillat å gjøre pålagte tiltak innenfor vernesonene
  - Det må være mulig å få tak i salteinnetninger som tilfredsstillende kravene
  - Utstyret må kunne fraktes ut og monteres (snøskuter/helikopter der bil ikke kan benyttes)
- Tiltakene må være økonomisk gjennomførbare
  - Erstatning for pålagte tiltak og forbud som har til hensikt å bidra til å bekjempe en viltsjukdom kan ikke inntektsføres jordbruket
  - Det må være trygghet for at utleggene er midlertidige og at alle utgifter tilbakebetales. Hardangervidda-sonen får høyere investeringskostnader til innkjøp og montering enn Nordfjella-sonen.
  - Merarbeid må kompenseres.
- Motivasjon
  - Tiltak må være forståelige og bør fremstå som nødvendige og rimelige, og de må være gjennomførbare.
  - Økonomisk trygghet og rettferdig kompensasjon for investeringer og merarbeid må sikres.
  - Sonegrenser må være godt begrunnet og forståelige.

Sonegrenser:

Begrunnelse for valg av sonegrenser er avgjørende for beitebrukernes forståelse av nødvendighet for gjennomføring av tiltak.

Hardangervidda-sonen ble opprettet i en hasteforskrift uten høring. Heller ikke i høringsbrevet datert 22.3.21 står det noen redegjørelse for hvordan forvaltningsområde for villrein definerer sonegrenser for Hardangervidda-sonen, men Mattilsynet har opplyst at de skal kartlegge salteplasser som har vært i bruk siste 5 år. Vi går derfor ut fra at det er vurdert som hensiktsmessig å bruke oppdatert forvaltningsområde for villrein nettopp fordi det er i dette området villreinen beveger seg, og det er i dette området man vil kunne forvente at det vil kunne finnes smitte til miljøet. Soneforskriften bør derfor kun omfatte de villreinområder som er fastsatt i Regional plan for Hardangervidda, og Regional plan for Nordfjella med Raudafjell.

Dagens grenser for Nordfjella-sonen følger ikke grensene til forvaltningsområdet for villrein i regional plan. Kartet nedenfor viser dagens Nordfjellasone i rød strek, og blå strek er forslag til ny sone ut fra villreinområdet i Regional plan.

Dersom det av tidsmessige grunner ikke gjøres endringer i sonegrenser i denne høringen ber vi om at Mattilsynet hører sonegrensene i en egen høringsprosess.

Med vennlig hilsen

Jarle Bergsjø

Anja Lillehaug

Elektronisk godkjent, uten underskrift på vegne av

*Norsk Sau og Geit
Norsk Bonde og Småbrukarlag
Norges Bondelag*